

Nr 117.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till fortsatt anläggning av dubbelspår; given Stockholms slott den 25 februari 1944.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Gustaf Andersson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 25 februari 1944.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, QUENSEL, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, GJÖRES, EWERLÖF, RUBBESTAD.

Efter gemensam beredning med cheferna för social- och finansdepartementen anför chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Andersson.

I statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (kapitalbudgeten: bil. 4, punkten 20) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till fortsatt anläggning av dubbelspår vid statens järnvägar anvisa ett investeringsanslag för nästa budgetår av 10 000 000 kronor.

Beräkningen av detta belopp grundar sig på framställning av järnvägstyrelsen i skrivelse den 18 september 1943 om anslag till statens järnvägar för

Bihang till riksdagens protokoll 1944. 1 saml. Nr 117—120.

468 44

budgetåret 1944/45. Såsom av statsverkspropositionen framgår, stå under innevarande budgetår sammanlagt omkring 8 000 000 kronor till järnvägsstyrelsens förfogande för dubbelspårsarbeten. Den ökning av medelsbehovet, som sålunda förutsetts för nästa budgetår, förklaras av att mera kostnadskrävande arbeten såsom spåröverbbyggnad och elektrifiering nu ansetts böra komma till utförande för att fullfölja och nyttiggöra tidigare utförda terrasseringsarbeten. Det för budgetåret 1944/45 föreslagna anslagsbeloppet är däremot icke avsett att lämna utrymme för någon mera avsevärd ökning av den vid dubbelspårsarbetena sysselsatta arbetsstyrkan, vilken, efter att under första halvåret 1942 hava utgjort omkring 1 300 man, på grund av de å arbetsmarknaden rådande förhållandena senare måst reduceras först till 600 man samt från och med ingången av år 1943 till 450 man. Det har emellertid förutsetts, att medel å allmän beredskapsstat skulle beredas för utförande av dubbelspårsarbeten för det fall att arbetsmarknadsförhållandena skulle påkalla en ansvällning av sådana arbeten.

I skrivelse den 17 februari 1944 har nu *järnvägsstyrelsen* fäst uppmärksamheten på att förhållandena å arbetsmarknaden i viss mån förändrats, sedan frågan om medelsbehovet till dubbelspårsarbeten var föremål för prövning i samband med beredningen av årets statsverksproposition, i det att den tidigare rådande bristen på arbetskraft nu betydligt lättat och å vissa orter arbetslöshet till och med gjort sig gällande. Styrelsen framhåller, att de förhållanden, som hittills nödvändiggjort en stark begränsning av den vid dubbelspårsarbetena sysselsatta arbetsstyrkan, nu icke längre syntes böra tillmätas samma betydelse som tidigare och kanske inom en nära framtid helt kunde lämnas åsido. Det kunde därför enligt styrelsens förmenande ifrågasättas, huruvida icke lämpligen möjlighet borde beredas styrelsen att redan under innevarande budgetår öka den vid dubbelspårsarbetena sysselsatta arbetsstyrkan. De arbeten, som vid en sådan ökning i första hand skulle komma ifråga till utförande, utgjorde terrasseringsarbeten m. m., vilka kunde igångsättas utan några tidsödande planeringsåtgärder samt utan hinder av den alltfjämt rådande materialbristen. Vid en återgång inom den närmaste tiden till en arbetsstyrka av omkring 1 300 man hade styrelsen för avsikt att återupptaga de avbrutna arbetena å linjedelarna Järna-Skebokvarn och Mjölby-Tranås ävensom att igångsätta arbeten å sträckan Gårdsjö-Skövde. För sådant ändamål skulle för innevarande budgetår erfordras ett tilläggsanslag av 2 000 000 kronor.

Därest arbetsstyrkan utökades på sätt angivits och arbetsorganisationen ordnades i anslutning härtill, vore det emellertid, fortsätter styrelsen, för en ändamålsenlig arbetsplanering angeläget, att dessa ändrade förhållanden icke bleve av endast tillfällig art utan att desamma, givetvis under förutsättning att några härför hindrande omkastningar i läget på arbetsmarknaden icke komme att uppstå, kunde få bibehållas även under större delen av nästkommande budgetår. I så fall erfordrades för budgetåret 1944/45 ytterligare 4 000 000 kronor utöver vad i statsverkspropositionen upptagits.

Sammanlagt skulle alltså för ett genomförande av järnvägsstyrelsens förslag erfordras 6 000 000 kronor utöver vad tidigare anvisats eller äskats, därav 2 000 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår samt 4 000 000 kronor för nästa budgetår.

Under den senaste tiden har, såsom i det föregående antytts, läget å arbetsmarknaden i viss mån undergått en förändring, karakteriserad av minskad efterfrågan på arbetskraft och på sina håll en viss arbetslöshet. En närmare redogörelse för denna utveckling återfinnes i Kungl. Maj:ts proposition nr 80 angående anslag till vissa vägbyggnadsarbeten, till vilken jag torde få hänvisa. Givetvis är det allmänna arbetsmarknadsläget ägnat att öva inflytande även på anläggningsverksamhetens omfattning vid statens järnvägar och icke minst på arbeten av här förevarande art. Dubbelspårsarbetena hava under budgetåret 1942/43 och den förflutna delen av innevarande budgetår hämmats av brist på arbetskraft, så att arbetena måst bedrivas med avsevärt mindre arbetsstyrka än tidigare. På grund härav hava bland annat arbetena å sträckorna Järna—Skebokvarn och Mjölby—Tranås måst nedläggas. Ett återupptagande av dessa arbeten samt igångsättande av arbetena å sträckan Gårdsjö—Skövde beräknar järnvägsstyrelsen kunna påkalla en återgång till ungefär samma arbetsstyrka, 1 300 man, som före de av arbetsmarknadsläget föranledda inskränkningarna sysselsattes med dubbelspårsanläggningar. Medelsbehovet skulle då enligt styrelsens beräkningar för innevarande budgetår utgöra 2 000 000 kronor utöver det belopp av omkring 8 000 000 kronor, som står till styrelsens förfogande.

Då det enligt min mening är önskvärt, att dubbelspårsarbetena å här avsedda bansträckor, i den mån läget på arbetsmarknaden gör detta möjligt, fullföljas i tidigare planerad omfattning, vill jag tillstyrka att det för innevarande budgetår anvisade anslaget förstärkes med av styrelsen angivet belopp, 2 000 000 kronor. Detta belopp bör anvisas å tilläggsstat II för innevarande budgetår.

Såsom inledningsvis framhållits är det för budgetåret 1944/45 äskade anslaget å 10 000 000 kronor icke beräknat för en mera avsevärd utökning av arbetsstyrkan för dubbelspårsanläggningarna. Då det i och för sig vore värdefullt, om dubbelspårsarbetenas omfattning jämväl under nästa budgetår kunde bibehållas på den förutsatta högre nivån, anser jag mig böra i enlighet med järnvägsstyrelsens förslag förorda, att anslaget till fortsatt anläggning av dubbelspår för budgetåret 1944/45 ökas med 4 000 000 kronor och sålunda bestämmes till 14 000 000 kronor.

De nu föreslagna anslagshöjningarna äro, såsom av det anförda torde framgå, icke avsedda att möjliggöra en sådan ansvällning av dubbelspårsarbeten, som kan påkallas av en arbetsmarknadskris av större omfattning. Det torde alltså böra förutsättas, att medel för mötande av en dylik situation komma att beredas å allmän beredskapsstat.

I fråga om användningen av de anslagsbelopp, som enligt vad nu förordats skulle ställas till förfogande utöver hittills beviljade eller äskade anslag,

torde böra förutsättas sådant samarbete mellan järnvägsstyrelsen samt statens arbetsmarknadskommission och dess lokala organ, som erfordras för att anpassa arbetenas omfattning efter eventuella växlingar i läget på arbetsmarknaden. Det lärer få ankomma på Kungl. Maj:t att härutinnan i samband med medelsanvisning eller eljest träffa erforderliga anstalter.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte, med återkallande av sitt i statsverkspropositionen framställda förslag om anvisande av ett investeringsanslag av 10 000 000 kronor till fortsatt anläggning av dubbelspår, föreslå riksdagen

att till *Fortsatt anläggning av dubbelspår* å kapitalbudgeten under Statens affärsverksfonder, Statens järnvägar, anvisa
dels å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1943/44 ett investeringsanslag av ..... kronor 2 000 000;
dels ock för budgetåret 1944/45 ett investeringsanslag av ..... kronor 14 000 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

F. Wessberg.